

Krant met de Gouden Rand - ZOMER/HERFST 2015

Beste lezers,

Deze Krant met de Gouden Rand is geschreven voor ouderen in verpleeghuizen. In de golf van nieuws die dagelijks op ons af komt is het soms moeilijk om die berichten te vinden die hoop geven, die nieuwe ontdekkingen laten zien, die de speciale momenten van het leven van alledag weergeven. De Krant met de Gouden Rand is gemaakt door Stichting Springlevend voor eenieder die graag de Menselijkheid wil terugzien in de nieuwsberichten. Menselijkheid blijft toch nog steeds de basis voor positieve berichtgeving! Zonder menselijkheid is er meestal alleen maar negatief nieuws. De Krant met de Gouden Rand doet verslag van het nieuws dat uitzicht biedt op een hoopvolle toekomst.

Stichting Springlevend is in 2001 opgericht om zich onder meer in te zetten voor de verbinding tussen de verschillende generaties middels een keur aan projecten.

Voor meer informatie en achtergronden zie www.springlevend.org

Rijksmuseum Prijs

De Schotse stad Glasgow heeft het Amsterdams Rijksmuseum verkozen tot het Europese Museum van het Jaar 2015. [NRC, 16/5/2015]

Colofon

Redactie en onderzoeksteam:
Ineke Ketelaar, Paul Böck,
Paul Broekman,
Sasja Cornelissen,
Otto Bignell,

Vormgeving:
Sasja Cornelissen

Overige Medewerkers aan dit project:

Vrijwilligers van
Stichting Springlevend
en van
Research Plasma
'de Telescoop'.

Contact:
rdn@planet.nl of
(071) 541 89 63

Straat

beeld

Een scheur hier, een schaafplek daar. De jeugd vindt dit mooi en koopt het sleetse goed kant en klaar in de winkel. [Trouw, 30/5/15]

Afsluitdijk als Icoon

De komende jaren ondergaat de Afsluitdijk - tussen de Waddenzee en het IJsselmeer, en de verbindingsweg tussen Noord-Holland en Friesland - een ingrijpende metamorfose. De 32 kilometer lange corridor, die tussen 1927 en 1932 is gebouwd, wordt flink verstevigd, voor 850 miljoen euro. Niet alleen als bescherming tegen de stijgende zeespiegel, maar ook om te dienen als trekpleister voor toeristen.

Rijkswaterstaat heeft al een tijdje geleden geconstateerd dat de dijk een opknappbeurt nodig heeft. Door de opwarming van de aarde zal de zeespiegel [naar verwachting*red] de komende eeuw met 35 - 85 cm stijgen. Het plan is om de dijk te verstevigen, niet te verhogen. Om meer water uit het IJsselmeer naar de stijgende Waddenzee weg te kunnen pompen, wordt bij Den Oever (N.Holland) het grootste gemaal van Europa gebouwd. De spuisluizen kunnen straks 10 zwembaden per minuut wegpompen. Men wil van de Afsluitdijk een internationaal aansprekend icoon van waterbouwkundig vernuft maken. De Afsluitdijk is het enige door mensen gemaakte object in Nederland dat je vanuit de ruimte ziet, zei Wubbo Ockels altijd. Het monument van de grondlegger Cornelis Lely wordt opgeknapt. Er komt een nieuw fietspad en wandelroutes aan de kant van de Waddenzee. Verder wordt onderzocht of er grootschalig zonnepanelen op de dijk kunnen worden geplaatst en of windenergie een plek op de dijk kan krijgen.

De eerste spade moet in 2017 de dijk in gaan en het werk moet uiterlijk in 2022 voltooid zijn. Maar Rijkswaterstaat houdt de Afsluitdijk wel zo veel mogelijk open voor de dagelijkse stroom van ca. 18.000 auto's. [AD, 12/5/15]

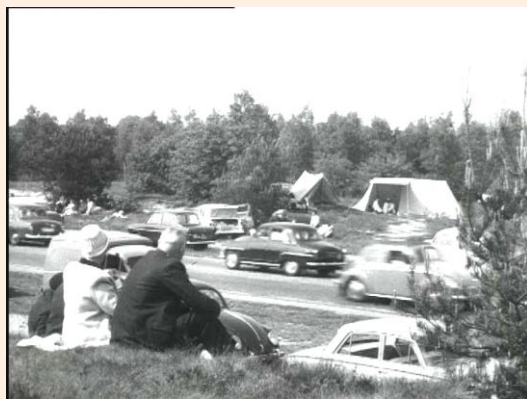
Zonne-fiets

Lekker fietsen op zonne-energie die de tweewieler zelf heeft opgewekt, middels zonnecellen die in de wielen zitten. Staat de fiets stil, dan laden ze de batterij op. Hierdoor kan er ca. 70 km afgelegd worden. De snelheid is standaard ingesteld op zo'n 25 km per uur, maar kan zelfs 50 km per uur halen. Het is nog niet duidelijk wanneer de Solarbike te koop is. [Trouw/de Tijd, 18/4/15]

De Krant met de Gouden Rand en de bezoeken aan de verschillende verzorgings- en verpleeghuizen zijn mede mogelijk gemaakt door ondersteuning van het Stichting Mr. August Fentener van Vlissingen Fonds, het Dela goedbedoelenfonds en de Stichting Hofjes Codde en Van Beresteyn.

Bermtoerisme

In 1957 vroeg de ANWB aan de minister van verkeer en waterstaat aandacht voor het berrntoerisme; recreatiezoekenden, die vaak een hele dag hun domicilie kiezen op de berm en daartoe klapstoelen en -tafels meebrengen. De nieuwe modellen bewonderen en de rijstijl becommentariëren. Waarom prefereert dit volk de drukke autoweg boven de rust van het bos? Er kwam meer vrije tijd, er kwamen meer wegen. Je kon de auto pakken en gaan rijden. Overal heen. De auto gaf vrijheid. Al die auto's, al die mensen en al die drukke wegen waren een sensatie. Het bos was saai. Dat was er al eeuwenlang. Het verkeer was nieuw. De berm was spannend. Het vrije volk wil een auto. Het vrije volk wil rijden. In 1900 waren er 125 auto's in Nederland. In 1960 ruim 500.000. Nu zijn er 8 miljoen. [Trouw, 4/7/15]

Tussen de files door

Het verkeer in Bangkok, de hoofdstad van Thailand, kampt met ruim 8 miljoen auto's in de straten, met steeds langer durende files. Hierdoor stappen steeds meer Thai op de fiets. De regering ziet de fiets als deel van de oplossing van het probleem en zet zich in voor de belangen van fietsers, o.a. met groengeverfd asfalt speciaal voor de fietspaden. Uniek in een land waar automobilisten jarenlang geen strobreed in de weg is gelegd. [Trouw, 9/6/15]

Fietsgewoonte

Door hun gewoonte om te fietsen - gemiddeld 75 min. per week - leven Nederlanders gemiddeld een half jaar langer dan de niet-fietsende wereldbevolking. Onderzoekers van de Wereldgezondheidsorganisatie en het CBS becijferden dat mensen ca. 1 uur langer leven door elk gefietst uur. [Nu.nl, 22/6/15]

Zuinigste auto

s' Werelds zuinigste auto is de Ecorunner, de meest aerodynamische auto ooit ontworpen. Elk jaar ontwikkelt de TU Delft een nieuwe Ecorunner, dit is de vijfde. De verbetering is gezocht in de lagere luchtweerstand. De auto kan op 1 liter brandstof 5000 km halen (retourtje Moskou).

Echter, voor de auto-industrie zijn de ronde vormen te vrouwelijk, niet stoer genoeg. Daarbij mogen chauffeurs niet te lang zijn, anders passen ze niet in de auto en niet zwaarder dan 50kg. Dus zoeken de onderzoekers bij de Delftse roeivereniging naar stuurvrouwen; licht en klein. [AD, 16/4/15]

Gouden Rand Krant Zomer/Herfst 2015

60 Jaar File-leed

Dit jaar op 29 mei is het exact 60 jaar geleden dat de eerste file op een Nederlandse snelweg stond, namelijk bij het Utrechtse knooppunt Oudenrijn, in 1955, op een zonnige eerste Pinksterdag. Toch werd niemand chagrijnig. Het was heel modern om in de file te staan. Een verkeersregelaar leidde toen nog het verkeer in goede banen. In 1960 voorzag Rijkswaterstaat het verkeersplein van verkeerslichten om de stroom automobilisten beter te reguleren. [ANWB] Mensen kwamen massaal kijken naar de file. Pas in de jaren '70 kwam er in het AVRO-radioprogramma *Auto in*, AVRO aan voor het eerst ruimte voor verkeersinformatie. Het woord file stamt af van het Latijnse filare, dat is afgeleid van filium (draad). Het woord file duikt in 1889 in de Nederlandse literatuur op in het boek *Eline Vere*, van Louis Couperus. Volgens een verkeerspsycholoog is er onder automobilisten die elke dag in de file staan sprake van 'aangeleerde hulpeloosheid'.

De zwaarste spitsen werden allemaal veroorzaakt door winterweer. Sinterklaasavond staat altijd garant voor lange files, en ook die op de A28 naar Assen voor de TT. Grootste knelpunt: Terbregseplein bij Rotterdam. Bijna een kwart van alle files staan op donderdagen. Dinsdag staat op plek twee. Voordeel van de file: Even een moment van rust tussen alle sores. [AD, 29/5/2015]

110 jaar

Nelly de Vries-Lammerts is de oudste inwoner van ons land. Ze is geboren op 5 Mei 1905 in R'dam, en kreeg later zelf 6 kinderen. Op haar 65e haalde ze haar rijbewijs en reed tot haar 86e auto.

[Nu.nl, 5/5/2015]

Mierenzuur tanken

Een groep studenten van de TU Eindhoven willen volgend jaar een echte auto op mierenzuur gaan laten rijden. Het is al gelukt met een speelgoedauto. Nu gaan ze een bestaande waterstofauto ombouwen, om daar volgend jaar een grote Europese toer mee te maken. Door waterstof om te zetten in mierenzuur ontstaat een veilige, natuurvriendelijke brandstof. De studenten ontdekten een katalysator waarmee waterstof met koolstofdioxide samen bliksemsnel mierenzuur vormen, sneller dan ooit gemeten. [ED, 28/5/2015]

Spaghetti van de zee

Willem Sodderland is bezig zeewier aan de man te brengen. Hij noemt het zeepasta (sea pasta), omdat de wier op spaghetti lijkt. De oogst uit Ierland gebeurt nog

volstrekt ongeorganiseerd; het zijn vissers en boeren die bij laag tij de zee in lopen en wier lossnijden van de rotsen. De smaak is neutraal, licht zilt, totaal niet glibberig. Bovendien is het duurzaam. Voor de teelt zijn geen

kunstmest, bestrijdingsmiddelen en extra water nodig. Alleen zon. Het is een bron van omega 3, normaal alleen in vis te vinden. Het wordt maar op zeer kleine schaal geoogst, en is dus nog een delicatessen, (€4,50 per ons). Er zijn 10.000 soorten zeewier. Qua voedingswaarde een prima alternatief voor pasta. [AD, 24/5/15]

■ Twee in één

Kianga is het tweekoppige schildpadje dat afgelopen mei in het dierenziekenhuis in Dordrecht kerngezond is verklaard. Het is dan bijna 3 jaar, terwijl tweekoppige dieren meestal niet ouder worden dan slechts een paar dagen. Het reptiel is inmiddels ca. 30 cm lang en weegt 1480 gram. Kianga heeft twee koppen, twee halzen, twee slokdarmen en twee luchtpijpen. Verder heeft het een enkele maag, geen dubbel bekken en geen extra poten. [AD, 8/5/2015]

■ Aziatische Olifantentoer

De directeur van de bescherming van wild in India, Menon, maakt zich hard voor het herstel en behoud van de 100 olifantencorridors, de natuurlijke verbindingen tussen de verschillende leefgebieden. Het zijn niet te onderschatten schakels in het voortbestaan van de diersoort, en een natuurlijke buffer tussen de wereld van mens en olifant. Olifanten zijn nomaden. Al millennia lang lopen de dieren dezelfde routes door India. De trek is noodzakelijk voor zijn eigen voortbestaan - voor toevoer van voedsel en voorkoming van inteelt, door verschillende kudde met elkaar te verbinden - maar ook voor India's ecosysteem: de olifanten eten, poepen, eten, poepen. Daarmee zijn het belangrijke bemesters. En ze eten de bladeren van de bomen, waardoor het zonlicht doordringt tot het aardoppervlak. De Aziatische olifant is ondanks zijn beschermde status nog altijd een bedreigde diersoort. India kampt met stropers die uit zijn op ivoor. Maar de grootste gevaren voor de circa 25.000 dieren vormen de oprukkende economie en de groeiende bevolking. Het leefgebied van de olifant slinkt en raakt versnipperd.

■ Friese boerenschuur is het oudste

Een verscholen boerenschuur in Roodhuis blijkt een historisch pareltje. Het is de oudste Friese boerderij uit het Noordzeegebied tussen Frankrijk en Polen. Een boerderijonderzoeker heeft het hout bij de boerderij onderzocht en de jaarringen van de monsters wezen uit dat het gebruikte hout in de constructie in 1595 is gekapt. Het betreft bijzonder gaaf eiken bintwerk, dat meteen aangeeft hoe duurzaam eikenhout is. Hiermee overtroeft de stal in Roodhuis de boerderij uit 1610 in Groningen. [AD 15/4/2015]

■ Op grote voet

Mannen uit Drenthe hebben de grootste voeten van Nederland. Het schoenenmerk *Sacha* deed onderzoek naar de gemiddelde schoenmaat per provincie, aan de hand van 77.000 klantgegevens. Drenthse mannenvoeten meten gemiddeld 43,08 cm, in Overijssel is dat 43,04 en in Groningen 43,02 cm. Brabantse mannen hebben de kleinste voeten van Nederland. Niet vreemd, aangezien Noord-Nederlandse mannen gemiddeld ook 2 cm langer zijn dan in de zuidelijke provincies. [Nu.nl, 16/6/2015]

■ Mag het een teentje meer zijn?

In Engeland zijn twee katjes geboren met aan elk pootje twee teentjes meer dan normaal. Ze hebben er nu 26, terwijl katten normaal 18 tenen hebben: 5 aan elke voorpoot en 4 aan de achterste twee. Deze aandoening heet polydactyl. [Nu.nl, 1/5/2015]

De corridors worden vaak onderbroken door menselijke inmenging, uitdijende steden, industrie en infrastructuur. De laatste jaren is het aantal olifanten dat door confrontaties met de mens sterft sterk toegenomen. Menon is 7 jaar bezig geweest om alle corridors in kaart te brengen, en wel door simpelweg de olifantenpoep te volgen. Van de 100 corridors zijn er nog 44 intact. De overige hopen ze de komende tien jaar te herstellen. Tunnels, wegen, rails, en soms hele dorpen moeten worden verplaatst. Een immense opgave. De natuurconservator wil dat het project duurzaam is en hij wil op den duur het behoud van de olifantenpaden overdragen aan de lokale bevolking. [Trouw, 20/3/15]

■ Vrouw op

Dollar biljet

Een actiegroep in de VS - womenon20s- pleit ervoor een vrouwelijke historische figuur op het geld te printen. Het Witte Huis moet be-

slissen of het door-gaat. Volgens de activisten is 2020 een goed moment, omdat het dan precies 100 jaar geleden is dat vrouwen stemrecht kregen in de VS. [powervrouwenblog.nl, 9/3/15]

■ Makkelijker

Lopen

Lichter lopen dankzij het exoskelet. Het is een uitvinding, waarbij het belangrijkste onderdeel een veer is, die de hiel verbindt met het deel onder de knieholte.

Het exoskelet is vooral bedoeld voor mensen die slecht ter been zijn of die een handicap hebben. De veer spant alleen aan wanneer de voet op de grond staat en ontspant zodra de voet van de grond is. Hierdoor is het lichter om een stap te maken. [Trouw, 18/4/15]

■ Geen teken ziekte

van Lyme

Een veelbelovende methode om teken te bestrijden is gevonden middels minuscule wormpjes, nematoden, die de teek binnen 10 dagen kunnen doden. Ze kunnen worden ingezet in recreatiegebieden. [Nu.nl, 5/15]

Bij Fruit

in de Leer

Kunstacademie studenten ontdekten dat fruit een alternatief kan zijn voor leer. Hun fruitleer heeft overeenkomsten met dierlijk leer. Elke centimeter is uniek. Het is materiaal dat per fruitsoort en vruchtschil verschilt. Van het vitaminerijk fruitafval - wel 3500 kilo per marktdag - haalden de studenten honderden kilo's op bij zeven marktkramen. Na dit handmatig te hebben geschild, ontpit, gekookt, gepureerd en gedroogd, hadden ze een leerachtig materiaal in handen.

Het rot niet. Het gaat verspilling tegen, en is ook echt geschikt voor producten als handtassen van mango's, een boodschappentas van nectarines, lampenkappen en Porche autostoelen van perzikleer, lieslaarzen van banaan. De marktkoopmannen zijn enthousiast, want zij raken hun afval gratis kwijt, terwijl ze daar anders 12 cent per kilo voor moeten betalen.

[De Gelderlander, 31/7/15]

Veilig fietsen

Jaarlijks komen er meer jonge kinderen op de fiets om het leven. Verkeersveiligheidsorganisaties stellen dat ouders hun kinderen veel beter zelf naar school kunnen laten peddelen dan ze met de auto brengen. Juist ouders in auto's zijn een bron van gevaar bij scholen. Steeds

■ Smaken Verschillen

Nederlanders zijn aparte kokers en eters. Geen volk steekt zo weinig tijd in het bereiden van warme maaltijden: 18 minuten. Geen volk eet zo snel. Aardappels zijn nog altijd zeer gewild en voorgesneden groenten ook. Ter vergelijking, zitten slechts in 7% van de Duitse maaltijden aardappels. Maggi - producten (ontwikkeld door Julius Maggi, een Zwitser) ontstonden doordat veel vrouwen buitenshuis moesten werken in de 19e eeuw. Maggi probeerde een goedkoop en gezond voedingsmiddel te maken, eerst middels een peulvruchtenpoeder, die wel gezond was maar niet lekker. De Maggi-soep kwam in 1895 in Nederland op de markt. In 1908 kwam het bouillonblokje. In 1934 opende Maggi een fabriek aan de Haarlemmerweg in Amsterdam-West. Bekend om zijn Maggi-lucht. Tegenwoordig produceert Maggi niet meer in Nederland.

Maggi is in 130 landen actief. De regionale verschillen zijn belangrijk, omdat de Maggi producten moeten aansluiten bij de heersende kook- en eetgewoonten in een land. Zo stoppen Nederlanders Maggiblokjes in de soep, Belgen doen ze in de stoofpotten waardoor ze dus anders van samenstelling zijn. In Nigeria worden de meeste bouillonblokjes verkocht; daar eten ze de blokjes ook als tussen-doortje. [Trouw, 20/6/15]

vaker worden kinderen met de auto gebracht en gehaald ('brengouders'). Op de achterbank doen kinderen geen fietservaring op. [AD 1/5/15]

Gouden Rand Krant Zomer/Herfst 2015

Oranje Leeuwinnen

De Amsterdamse 'Franklin Girls' in actie, 25 augustus 1933.

In 1971 werd in Zeeland het eerste Nederlandse vrouwenelftal opgericht. Tot die tijd bemoeide de KNVB zich niet met het vrouwenvoetbal. Voor hen was het illegaal. Op 28 augustus 1933 werd het vrouwenvoetbal in een belangrijk sporttijdschrift heel subtiel het kerkhof van de vrouwelijke gratie genoemd. Maar de meiden wilden voetballen. Het begon vaak met een geintje en werd steeds serieuzer. De vrouwen richtten hun eigen club op, en de olievlek breidde zich uit. Zo werd de 'wilde bond' geboren, een soort doe-het-zelf-liga, inclusief competitie en toernooien. De poel met potentieel talent groeide. In 1971 was er in Goes een bespreking over de Vorming van een Nederlands elftal en de deelname aan de kwalificatievoorronnen van het Wereldkampioenschap te Mexico-Stad. Hier strandde Oranje in de eerste kwalificatiewedstrijd, uit tegen Frankrijk, met 4-0. Toen begon de KNVB het team in te lijven en waren de dagen van de 'wilde bond' geteld. De meeste spelers van het eerste uur haakten af.

"Het damesvoetbal blijft het ondergeschoven kindje", aldus een voetbalvrouw van toen over het vrouwenvoetbal van 2015. "Zodra een club moet bezuinigen wordt het vrouwenteam geschrapt. Alle speelsters van Oranje moeten erbij werken. In Amerika, Japan of Scandinavië kan iedereen een goede boterham verdienen. Bij ons [in Nederland] gaat het nog steeds alleen om de eer". [NRC, 13/6/2015]

■ Oudste marathonloopster

Harriette Thompson is op haar 92e de oudste vrouw ooit die de ruim 42 km lange ronde uitliep, en wel in 7,5 uur. In San Diego, California, USA. [Nu.nl, 1/6/2015]

■ James Last

De Duitse orkestleider is op 10 juni 2015 op leeftijd overleden. Zijn straalde onovertroffen uit, in uptempo.

James Last
86 jarige
muziek
optimisme
Van de 400

albums die hij opnam werden 80 miljoen exemplaren verkocht in 150 landen. 17 bleken goed voor platina, en 200 veranderden in goud. Hij overgoot Mediterraan klanken net zo gemakkelijk met zijn orkestrale saus als klassieke muziek. Hij was een begaafd musicus, bassist, componist, arrangeur en producent. Het typische Last nummer begint met het geruis van een branding en loopt daarna over in zonnige bandoneon-klanken [*red: harmonica-achtig instrument], telkens met bewonderenswaardige opgewektheid. "Het gaat er niet om dat je de noten goed speelt, maar dat je die noten opzuigt, tot leven wekt en ervan geniet". [AD, 11/6/2015]